

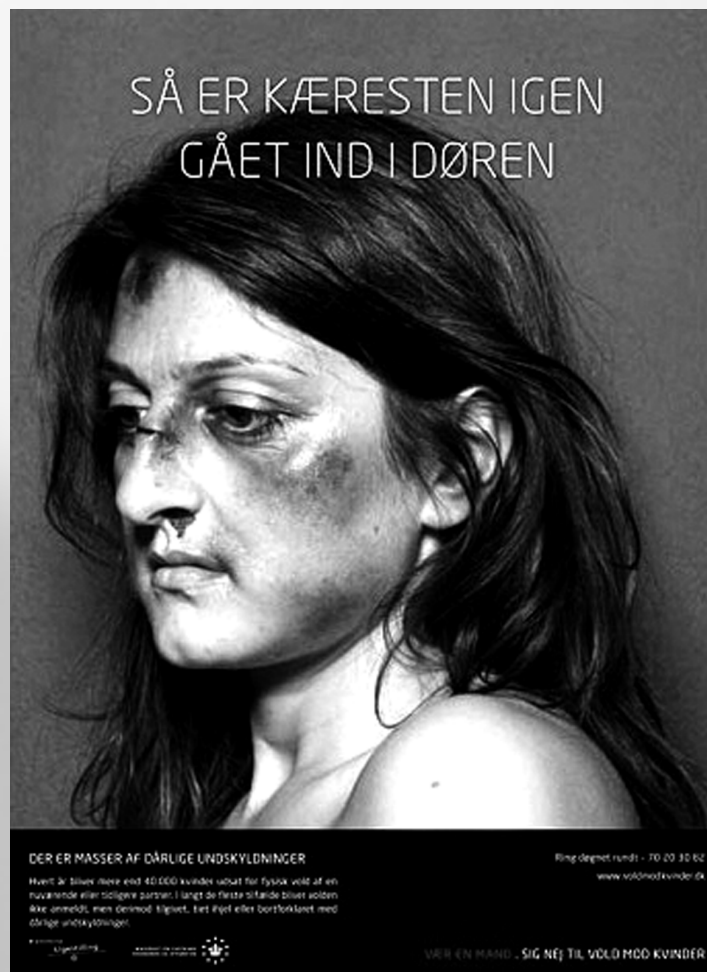
”DET SKER IKKE FOR MIG”¹⁾

SOCIAL KATEGORISERING AF VOLDSRAMTE KVINDER

AF INGER GLAVIND BO

Udsagnet ”Det sker ikke for mig”, er en udtalelse fra en af de unge kvinder i min undersøgelse af kærestevold og afspejler holdningen blandt kvinder udsat for kærestevold på tværs af deres forskellige fortællinger. De unge kvinder tager alle stærkt afstand fra kærestevold og udtaler, at de slet ikke kunne forestille sig, at det skulle ske for dem. I artiklen vil jeg for det første se på den sociale kategorisering af voldsramte kvinder som kvinderne oplever den. Denne sociale kategorisering og forståelse af kærestevold er ikke noget, de kan identificere sig med. I sammenhæng hermed vil jeg skitsere nogle af de mekanismer, kvinderne beskriver som medvirkende til, at de i en kortere eller længere periode er i en kæresterelation med vold. Herunder deres bagatellisering af volden, og hvordan det at være i en voldelig kæresterelation nedbryder kvinden psykisk. For det andet vil jeg skitsere kvindernes forskellige strategier i håndtering af deres kærestevoldserfaringer. Kvindernes oplevelse af social kategorisering som voldsramt og stigmatisering har konsekvenser for, hvordan de håndterer deres erfaringer med kærestevold, mens de er i forholdet, og efter de har brudt forholdet. Artiklens tredje tematisering handler om konsekvenserne af kvindernes kærestevoldserfaringer for deres skabelse af identitet. Mange af kvinderne oplever vanskeligheder med at komme igennem med deres definition af virkeligheden. Dette spiller ind i deres forhandlinger om og skabelse af egen identitet. Denne problemstilling er særlig tydelig for de kvinder, der har oplevet seksuel vold, der hermed også opleves som et symbolsk overgreb med store konsekvenser for kvindernes identitetsskabelse. Det er disse gennemgående og sammenhængende problematikker, der er i fokus i artiklen.

PLAKAT FRA
"STOP VOLDEN MOD KVINDER"
KAMPAGNEN

KÆRESTEVOLD

Med betegnelsen kærestevold²⁾ differentieres der fra partnervold. Kærestevold defineres som vold begået mod yngre kvinder i alderen 16-24 år³⁾ af deres kærester i forhold, der ikke nødvendigvis er veletableret. I følge rapporten: "Unge og kærestevold" fra 2008 udgivet af Statens Institut for Folkesundhed har 12% af unge kvinder i alderen 16-24 år været udsat for kærestevold. I forbindelse med udgivelsen blev der sat fokus på kærestevold via en kampagne initieret af et samarbejde mellem Ministeriet for Ligestilling og Kirke, Landsorganisation af kvindekrisecentre (LOKK), Dansk Boldspilunion (DBU) samt en række fodbold- og håndboldklubber, hvor to sportsstjerner skulle dyste om, hvem der kunne samle flest fans mod kærestevold på Facebook.⁴⁾ Som en opfølgning på rapportens udgivelse blev der desuden etableret en hjemmeside med oversigt over de eksisterende tilbud og nye rådgivningsmuligheder, da det var et af de forslag, der var fremkommet i rapporten.

Kærestevolden kan både være i form af fysisk, psykisk og seksuel vold og ofte vil der være tale om flere af voldsformerne i kæresterelationerne. Katrine, en ung kvinde i begyndelsen af 20-erne, fortæller om den voldsepisode, der fik hende til at indse, hvor alvorligt det stod til i kæresterelationen. Anledningen til voldsepisoden var et skænderi om Katrines mobiltelefon, som hun nægtede at udlevere til sin kæreste, da han ville tjekke hendes sms'er, hvilket gjorde ham vred. De hiver begge i mobiltelefonen. Den går midt over, og Katrine får skåret hånden. Herefter begynder kæresten at slå:

"... så råbte jeg, hold op, stop, sådan noget der, og så tog han mig og så lagde han mig ned i sengen og så puttede han en pude oven på, og så holdt han mig nede der, øh og så lidt efter så fjernede han puden igen, og så sagde han, at hvis jeg nogensinde råbte igen, så ville han kvæle mig..."

Forinden havde der været et forløb, hvor volden var eskaleret de sidste fire-fem måneder.⁵⁾ Både forsøget på social kontrol via mobiltelefon og andre medier samt eskaleringen af volden er gennemgående i kvindernes fortællinger, hvor netop mobiltelefonen ofte spiller en central rolle. I min undersøgelse definerer jeg vold i lighed med den norske psykolog Per Isdals definition som:

(...) enhver handling rettet mod en anden person, og som gennem denne handling skader, smerter, skræmmer eller krænker, og får personen til at gøre noget mod sin vilje eller stoppe med at gøre noget, som personen gerne ville. (Isdal 2000)

Den fysiske vold kan antage alle former for slag, spark, lussinger, blive løftet op, holdt fast, holdt nede, pude over hovedet og kvælertag rettet mod en anden person. Herudover og ofte i samspil med den fysiske vold handler fortællingerne også om psykisk vold, hvor voldsudøveren via truende adfærd herunder materiel vold, kontrol, nedsættende og krænkende tale "får personen til at gøre noget mod sin vilje eller stoppe med at gøre noget, som personen gerne ville" (jf. voldsdefinitionen ovenfor). Volden kan også være seksuel vold i form af tvungen sex, der ikke nødvendigvis sker i forbindelse med anden fysisk vold, udover at kvinden fastholdes. Herudover kan vi sondre mellem to former for psykisk vold i form af trusler, truende adfærd, nedsættende og krænkende tale eller via trusler om selvskade og selvmord, hvor den fysiske vold er rettet mod voldsudøveren selv. Den første form for psykisk vold er ofte forløber for den fysiske vold. De forskellige former for vold anvendes ifølge kvindernes fortællinger som et forsøg på at styre, kontrollere og begrænse deres handlefrihed og opleves som en underminering af deres værdighed.

KORT OM DEN EMPIRISKE UNDERSØGELSE

Artiklen bygger på en undersøgelse hvis primære materiale består af tyve narrative interview med unge kvinder i alderen 16-24 år, der alle har erfaringer med problematiske kæresteforhold. I overensstemmelse med det narrative interview (Mishler 1986; Kvale 1996; Antoft & Thomsen 2005, 157-159) vil interviewene blive tilrettelagt med fokus på kvindernes egne fortællinger. Ud af disse tyve interview har jeg udvalgt tolv af kvindernes fortællinger, der er kendetegnet ved fysisk, psykisk og seksuel vold. Disse fortællinger danner udgangspunkt for konstruktionen af tolv fortællinger, mens

de resterende interview fungerer som baggrundsmateriale.

Jeg har arbejdet med en narrativ tilgang med fokus på kvindernes fortællinger til mig i interviewet. Fokus i interviewene er på kvindernes subjektive oplevelse, og hvilke konsekvenser disse oplevelser efterfølgende har haft. I den narrative tilgang er der fokus på kvindernes konstruktion af mening. Den grundlæggende præmis i den narrative tilgang er, at ethvert individ fortolker verden forskelligt (Prus 1978). I enhver fortælling er der en fortæller, og hændelsesforløbet skildres gennem et personligt prisme (Bruner 1990, 61). For at forklare forskellige fortolkninger og relatere dem til menneskers handlinger og sociale adfærd, må vi forstå, hvad disse hændelser betyder for de, der oplever dem. Fokus på kvindernes fortællinger sker i erkendelse af, at kvinderne vil handle på grundlag af deres forståelse af virkeligheden og deres subjektive perspektiv. Kvindernes definition af hændelserne prioriteres således fremfor den objektive situation, for som Thomas og Znaniechi argumenterer via Thomas teoremet: hvis mennesker definerer situationer som virkelige, har de virkelige konsekvenser (Thomas og Znaniechi 1927).

Når kvinderne fortæller i interviewet er de samtidig i færd med at præsentere og forhandle om en særlig forståelse af den sociale virkelighed og egen identitet (Lawler 2008). Kvindernes oplevelser af kærestevold handler nemlig også om, hvordan de oplever sig selv, og det kan kun fremkomme gennem "storytelling" (Arendt 1998). I selve interview-situationen er forhandlingsaspektet dog mindre tydeligt i kraft af min tilbagetrukne rolle som interviewer. Alligevel er det vigtigt at være opmærksom på, at fortællingen også er situations- og kontekstbestemt og bliver til som fortælling til en forsker. Kvindernes udsagn og fortællinger betragtes således som den bedste kilde til viden om deres egen livssituation, hverdagsliv med kærestevold og egne definitioner og forståelser af volden. Under hele forskningsprocessen og i kontakten til kvinderne er der taget højde herfor ved netop at bruge deres egne ord og beskrivelser som grundlag for både de uddybende spørgsmål og i konstruktionen af fortællingerne.

I mit materiale indgår både unge kvinder, der slås med en række psykosociale problemstillinger såsom cutting, spiseforstyrrelser, stofmisbrug og en konfliktfyldt relation til deres forældre og velfungerende kvinder godt på vej med uddannelser, mange interesser og venner og en støttende familiebaggrund. Flere af kvinderne sprænger desuden en

sådan opdeling, da det i højere grad handler om forskellige faser, kvinderne gennemlever. En overgang har de måske haft en konfliktfyldt relation til deres forældre. De har måske haft et spinkelt vennenetværk i kraft af deres kæresterektion med tendens til social isolation på grund af kærestens sociale kontrol eller kvindens manglende overskud eller ønske om at holde volden skjult. Og de har måske haft psykosociale problemer men er i dag i gang med uddannelse eller har et arbejde, de er glade for og et velfungerende parforhold. Størstedelen af kvinderne har ikke oplevet vold i deres barndomshjem hverken i form af korporlig afstraffelse eller vold mellem forældrene. Kvinder, der er godt på vej med uddannelse og med ambitioner og mål med livet, er stærkt repræsenteret i mit materiale, men samlet set tegner der sig ikke noget entydigt billede af kvinderne. I fortællingerne er det forskellighederne i kvindernes livssituation, der umiddelbart springer i øjnene. Alligevel er der nogle gennemgående pointer og problemstillinger på tværs af kvindernes fortællinger, og det er disse, der er i fokus i artiklen.

SOCIAL KATEGORISERING AF VOLDSRAMTE KVINDER OG ANDRE FASTHOLDELSMEKANISMER

Artiklens første problemstilling handler om kvindernes oplevelse af social kategorisering af voldsramte kvinder, og hvordan deres manglende identifikation med denne kategori er med til at fastholde dem i forholdet. Betegnelsen: "voldsramt kvinde" kan ansues som en social kategori og dermed en klassifikation, hvis beskaffenhed og sammensætning er fastsat af den person, der definerer kategorien og ikke af kategoriens medlemmer. En social kategorisering foregår uden, at konsekvenserne heraf er tydelige og indlysende for de kategoriserede medlemmer (Jenkins 2006, 105-110). Kategorier defineres altså eksternt af mennesker uden for kategorien. Det er fx tilfældet, når Marlenes mor omtaler voldsramte kvinder som en kategori det ikke er muligt at identificere sig med, som vi skal se nedenfor. En sådan social kategorisering sker uden, at de kategoriserede voldsramte kvinder nødvendigvis bifalder, tilslutter eller identificerer sig hermed.

Kærestevold er uforeneligt med deres selvbillede, deres normer og værdier og var ikke noget de kendte til fra deres egen familie. Lise, som ser tilbage på en fysisk og seksuel voldelig kæresterektion, siger eksempelvis: "Jeg har altid sagt til piger,

hvis han slår, så slår du igen, og så går du!" Hun fortæller, at hun ikke er sådan en pige, der finder sig i noget. Alligevel varede Lises voldelige kæresterektion i lidt over et halvt år, hvor den fysiske og seksuelle vold var særlig udtalt i de sidste måneder af forholdet. Katrine, som vi stiftede bekendtskab med ovenfor, har ligeledes været i et fysisk voldeligt forhold i et halvt års tid. Hun fortæller:

"... jeg har altid haft den holdning, at hvis der nogensinde var nogen, der slog mig eller på den måde prøvede at skade mig fysisk eller psykisk, så ville jeg skride med det samme."

Katrine var imidlertid flyttet ind hos kæresten, og det var på et tidspunkt, hvor hun havde en del konflikter med sin mor, som hun tidligere havde boet alene sammen med. At flytte tilbage til sin mor oplevede Katrine som et nederlag. I overensstemmelse med både Lise og Katrine mente Marlene også, at hun vidste bedre, havde andre normer med hjemmefra og var alt for resursestærk til, at kærestevold ville overgå hende. Marlene er i dag i begyndelsen af tyverne og godt i gang med en vidergående uddannelse på universitetet. Hun siger:

"... ja men jeg vil aldrig være i sådan et forhold. Jeg var ikke typen, mente jeg. Jeg er jo velfungerende og har det godt og alt sådan noget, så jeg tænkte, det sker ikke for mig."

Marlene anså ikke sig selv for at være typen, da hun var alt for velfungerende til at kunne tillade, at noget sådan kunne overgå hende. Det var hendes forældre desuden helt enig med hende i, hvilket de også havde givet udtryk for de gange, Marlene havde forsøgt at fortælle moderen om sit problematiske kæresteforhold. I lighed med Katrine havde Marlene ikke et særlig tæt forhold til sine forældre, da hun i slutningen af folkeskolen var i et voldeligt kæresteforhold. Hun skændtes en del med specielt sin mor, og fortæller:

"Det er først efter, jeg er flyttet hjemmefra, at jeg har fået et normalt forhold til mine forældre, fordi jeg snakkede ikke med dem overhovedet."

Forældrene var i forvejen kritiske over for Marlenes første kæreste. At begynde at fortælle om de forskellige problemer ville være "vand på deres mølle", da de i forvejen undrede sig over, hvad hun så i en fyr, der på mange måder var hendes diametrale modsætning. Marlene fortæller, at hun samtidig havde og har dyb respekt for sine forældre og gerne ville gøre dem stolte, og det var medvirkende

til, at hun ikke fortalte noget om sit problematiske kæresteforhold. Hun var simpelthen bange for, at de ville være flove over hende.

Marlenes forældre kendte ikke til de voldelige overgreb i datterens første kæresteforhold, og det til trods for, at hun boede hjemme. Marlenes værelse lå lidt afsides fra resten af huset. Desuden holdt han hende for munden, eller hun fik en pude over hovedet, og så havde hun mere travlt med at få vejret end at give lyd fra sig, fortæller hun. Marlenes mor vidste godt, at forholdet var problematisk, men moderen havde ingen idé om, hvor slemt det var. Moderen gav desuden udtryk for, at hun vidste Marlene var stærk og var opdraget til at sige fra, ”så sådan noget finder du dig ikke i”, var beskeden, hvis de fx så en udsendelse om vold mod kvinder i fjernsynet. På den baggrund var det vanskeligt for Marlene at fortælle om de fysiske overgreb i sin kæresterektion. Moderens afstandstagen til voldsramte kvinder, som en kategori, det ikke var muligt at identificere sig med, og Marlenes behov for ikke at skuffe sine forældre bevirkede, at hun ikke søgte hjælp hos dem. Hun ønskede at efterleve forældrenes forventninger og være stærk ved selv at komme ud af det. Hermed får Marlene sat ord på kvindernes oplevelse af social kategorisering forbundet med at være ”voldsramt kvinde”. I Marlenes udtalelse ligger der en antagelse om, at man ikke både kan være velfungerende og ressourcestærk og samtidig udsat for kærestevold. Kærestevold er uforeneligt med kvindernes selvforståelse, og de kommer således indirekte til selv at foretage en kategorisering af kvinder, der udsættes for vold af deres kæreste. I kraft af kvindernes mang-

lende identifikation med den oplevede sociale kategorisering kan denne spænde ben for, at de kommer ud af kæresteforholdet og også for at de op søger hjælp.

For kvinder der oplever psykisk vold i deres kæresterektion kan det ligeledes være vanskeligt at få sagt fra, da de ikke er opmærksomme på, at kærestens psykiske manipulation er psykisk vold. I tilbageblik karakteriserer Mathilde sin første kæresterektion, der varede i knap et år, som psykisk voldelig. Kæresten gjorde her vold mod sig selv og truede med selvmord, hvis hun så sine venner eller gik til fester. Mathilde fortæller, at hun ville gå med det samme, hvis hun fik en kæreste, der slog hende.

”... jeg havde altid sagt til mig selv længe lige meget hvad, altså hvis jeg fik en kæreste, der slog mig, så ville jeg jo gå med det samme, men det er noget andet, når det er psykisk, fordi man ikke lægger mærke til det på samme måde. Og hvis man ikke ved, at det egentlig også kan være så hårdt psykisk, så tror jeg bare ikke, at man tænker over det.”

At trusler om at skade sig selv og begå selvmord er en meget belastende form for psykisk vold var Mathilde således ikke opmærksom på. Kendeteg- nende for kæresterektioner med fysisk og psykisk vold er de unge mænds forsøg på at styre og kontrollere deres kærester. Mona, der gik efter første voldsepisode fortæller om, hvordan hun følte sig meget kontrolleret, mens hun var i forholdet:

”... altså jeg følte mig meget kontrolleret, da han var der, fordi han – ikke direkte bestemte, hvornår jeg skulle noget – men det gjorde han alligevel på

en eller anden måde, fordi han gav mig dårlig samvittighed over at ville noget som helst uden ham.”

En anden ung kvinde oplevede, hvordan kærestens sociale kontrol efterhånden blev mere og mere omfattende.

”... du lagde ikke mærke til, at det skete, altså. Det kom så langsomt med tøjstilen fx. Man sådan langsomt begyndte at gå mere og mere dækket til, og man skar mere og mere ned på byture og mere og mere ned på veninderne, og til sidst så så man dem bare ikke mere.”

Ofte italesættes denne sociale kontrol som udtryk for jalousi af den mandlige kæreste eller eventuelt begge, hvilket kan være med til at legalisere kontrollen, da jalousien i en commonsense forståelse ofte forstås som udtryk for stor kærlighed. Mathilde oplevede således sin kæreste meget jaloux, hvor han forsøgte at styre og kontrollere hende ved at blive ked af det, når hun gik til fester eller sås med sin bedste veninde:

”... så skrev han, at han var helt vildt ked af det og sad og græd, og han kunne slet ikke finde rundt i noget som helst og ville have, jeg skulle ringe til ham og trøste ham, og det ville ikke hjælpe noget, hvis jeg ikke tog mig af ham og sådan noget. Og jeg kunne jo ikke hygge mig til nogen fester, når jeg vidste, han sad derhjemme og græd.”

Megen af den sociale kontrol sker således via mobiltelefonen, da de unge mænd via sms'er og opkald hele tiden kan være i kontakt med og styre deres kærester. Desuden er mobiltelefonen ofte anledning til konflikter, da de mandlige kærester ønsker at tjekke kvindens mobiltelefon og sms'er for herved at kontrollere hendes sociale liv.

KVINDERNES OPLEVELSE AF SKYLD OG MEDANSVAR

En væsentlig fastholdelsesmekanisme i voldelige kæresterelationer er kvindernes oplevelse af selv at være skyld i volden og påtage sig ansvaret for problemerne i forholdet. Dette oplevede Mathilde i sit psykisk voldelige kæresteforhold, og hun fortæller følgende om sin kæreste og deres relation:

”Han sagde indirekte, at hver gang han var trist, så var det min skyld. (...) jeg synes jo det var helt vildt hårdt, fordi jeg vidste, at hvis jeg gjorde et eller andet, der var forkert, så sagde han: ”Nej nu slår jeg hovedet ind i væggen”, og så hamrede han hånden ind i alt muligt og gjorde skade på sig selv

på alle mulige forskellige måder, og jeg synes jo, det var forfærdeligt. (...) Og når det var rigtig slemt, så truede han med at begå selvmord og gav mig skylden for, at han havde det så dårligt.”

Ifølge Mathilde forsøgte hendes kæreste at få gjort hende ansvarlig for sin tristhed. Det var måske ikke hendes skyld, at han var trist i udgangspunktet, men Mathilde fortæller, hvordan det ifølge ham var hendes skyld, hvis hun ikke gjorde noget for at få ham glad igen. Mathilde blev påvirket af kærestens tristhed og blev også selv trist. Når hun var ved at blive i godt humør igen, så blev det omvendt rigtig skidt med kæresten. Hvorefter de begge var triste sammen. Mathilde havde på fornemmelsen, at kæresten bevidst forsøgte at holde hende nede og udmatte hende, så hun ikke orkede at forlade ham. Strategien virkede længe efter hensigten. Desuden påtog Mathilde sig et stort ansvar for kærestens sindstilstand og var påvirkelig af hans selvmordstrusler. De tilbragte også af den grund meget tid sammen.

Ligesom Mathilde påtog Marlene sig et stort ansvar for problemerne i sit voldelige kæresteforhold. Marlene fortæller, at hun er opdraget til at tage meget hensyn til andre mennesker og være så lidt egoistisk som overhovedet muligt og prøve at løse problemerne, før hun gav op. Dette gjorde sig også gældende i hendes måde at håndtere sine kæresterelationer på, hvor hun ligeledes ikke ønskede at løbe fra problemerne og give op, men derimod prøvede igen og igen. Marlene fortæller desuden, at hun har den livsfilosofi, at hvis man vil ændre på noget, må man starte med sig selv først og spørge: ”hvad kan jeg gøre for at gøre det bedre?”

”... jeg vil ikke sige, at jeg har givet mig selv skylden for det, men jeg har sagt, jeg må på en eller anden måde ha' skubbet det dertil, hvor det er gået galt, og hvis jeg vil have det ændret, så er jeg nødt til at starte med mig selv først.”

Ved at påtage sig skyld og ansvar for sin problematiske og voldelige kæresterelation undgår Marlene rollen som offer. Til gengæld kan det at påtage sig skyld og ansvar være medvirkende til at fastholde kvinderne i kæresterelationen, da de så også forsøger at fastholde troen på, at de kan løse problemerne i relationen. Marlene får således tematiseret dilemmaet forbundet med at være offer for kærestevold, hvor det at påtage sig rollen som offer kan opleves mere problematisk af kvinderne end at påtage sig medansvar og skyld for den voldelige kæresterelation.

BAGATELLISERING AF VOLDEN

Herudover er der en udbredt tendens til at bagatellisere volden blandt de kvinder, jeg har interviewet. Det gælder eksempelvis Nicole. Selvom hun ikke kendte til vold fra egen familie, og således ikke havde fået vold normaliseret hjemmefra, var hun alligevel hurtig til at påtage sig skylden, undskylde og bagatellisere den. Hun uddyber:

”... jeg vidste jo godt et eller andet sted, at det ikke var normalt at være i et voldeligt forhold, men jeg synes jo ikke mit var voldeligt nok, eller hvad kan man sige, det var nok mig, der overdrev det lidt (...) han slog mig jo ikke bare uden grund, det sagde han faktisk tit. Det var jo kun, når jeg selv var ude om det, og det troede jeg jo på (...) jeg var jo ikke lige som dem, der var i et voldeligt forhold, hvor de bare blev slået uden grund, fordi jeg var selv skyld i det.”

Nicole gik således ind og tog et medansvar for volden i kæresterelationen hjulpet godt på vej af kærestens manipuleringer og fralæggelse af ansvar. Marlenes ekskæreste har aldrig slået hende med knytnæve, så selvom han tog kvælertag og løftede hende op i kæben, tog fat i hendes håndled, gav hende et knæ i maven og flækkede hendes læbe på et tidspunkt, rubricerede Marlene det ikke som vold.

”... det blev sådan en fast rutine næsten, at når han var fysisk, så sluttede han altid af med, at han begyndte at græde (...) og sige jamen det er kun fordi, at jeg elsker dig. Øhm så var det ligesom om, at jamen så var alt det, han fik sagt bagefter, det gjorde lige som sådan lidt, at man glemte, hvad der egentlig var sket sådan af ubehagelige ting.”

Når Katrine husker tilbage på sin voldelige kæresterelation, husker hun den første voldsepisode som den mest voldsomme, selvom det i følge KATRINES fortælling slet ikke var tilfældet. Men idet det var den første gang, var hun mest forskrækket og skræmt over hans handlinger, fortæller hun. De efterfølgende gange undskyldte hun sin ekskærestes handlinger, idet hun tænkte:

”... nå men altså det er jo ikke så slemt, altså der er ikke sket noget alvorligt. Jeg har godt nok fået blå mærker og er blevet øm og sådan noget, men der er jo ikke sket noget alvorligt. Og så sagde han jo undskyld, og alt det her med hans barndom og alt sådan noget, og så tænkte jeg, nå men det er jo også synd for ham altså. Han har det jo også svært, han har jo også haft det svært, og han har ikke noget

job og alt det her. Så det var sådan mange ting, der kørte rundt i hovedet på mig bagefter.”

Ligesom Katrine er kvinderne typisk i stand til at bortforklare lussinger, slag i maven, spark, skub og pude over hovedet som noget, der ikke er rigtig vold eller i hvert fald ikke særlig alvorlig vold, mens kvinder, der udsættes for psykisk vold såsom kærestens trusler om selvskade og selvmord, ikke anskuer det som vold. Ofte vil den gentagne vold i parforhold blive normaliseret, idet den gradvist indarbejdes af parterne og bliver en almindelig del af omgangsformen i hverdagslivet. Et mønster vi også kender til fra partnervold (Lundgren 2001). Katrine fortæller videre, at hun, inden hun flyttede ind hos ham, faktisk havde haft det godt, men fik det dårligt i hele den periode, de boede sammen, og på det tidspunkt var det også svært at fortælle nogen om, hvad der foregik. Hun følte, at hun til dels selv var skyld i det, for hun vidste jo godt, at han slog, da hun flyttede ind hos ham og havde tilgivet ham, den første gang, han slog. Katrine ville virkelig gerne tro på sin kæreste, når han sagde, han aldrig ville gøre det igen. Katrine vurderer, at hun fik rykket sine grænser.

”(...) og da han så gjorde det første gang, så havde jeg det sådan ... jeg tænkte, ham der, ham skal jeg aldrig se igen og ... alverdens ting, og det sagde jeg også til mine veninder og alt det her, men altså jeg ... på det tidspunkt holdt jeg jo rigtigt meget af ham, altså jeg var jo virkelig vild med ham, og alt det her, fordi han havde været så sød i hele den her periode, og så skrev han jo de her ting: undskyld, og han vidste ikke, hvad der gik af ham, og han ville aldrig gøre det igen og så videre og så videre.”

PSYKISK NEDBRYDNING

Kendetegnende for kvindernes fortællinger er, at de giver udtryk for, at de får rykket deres grænser og desuden bliver psykisk nedbrudt. Nicole ser tilbage på et to årigt forhold, hun indledte som 15 årig, og som ligger ti år tilbage i tiden. Hun forklarer:

”... det er jo ikke dig, som den du sidder og er nu, han slår, eller han kører ned psykisk, det er den person, du bliver, fordi han får dig kørt ned, hvis du går og hører på i et år, at du er fuldstændig ubrugelig, grim og dum, så begynder du bare på et eller andet tidspunkt at tro på det, for hvis ikke du gør, så er du gået fra ham, så er du ikke sammen med ham mere.”

Nicole forklarer om kærestens generelle underminering og nedbrydning af hendes selvværd. Ud over, at hun var bange for ham, fik han hende også til at miste selvtilliden og troen på sit eget selvværd. En sådan nedgøring og psykisk underminering af kvinderne er gennemgående i de unge kvinders fortællinger. Kvinderne fortæller, at kærestevold er kendetegnet ved et samspil mellem en psykisk terrorisering og fysisk vold. I undersøgelser af partnervold karakteriseres dette samspil som en voldsspiral, hvor manden udøver dominans og isolering, overvågning og afhøring af kvinden og et skift mellem ømhed og vold (Lundgren 2001; Jensen & Nielsen 2005 44ff). Ligesom det er tilfældet med partnervold er voldsspiralen, normalisering af volden og kvindernes ødelagte selvværd med til at fastholde kvinderne i deres voldelige kæresterelationer. Også i anden dansk forskning vedr. kærestevold fortæller unge om en sådan sammenhæng, hvor de bliver fanget ind af kærestens spil og kontrol. Herved begynder de at tro på, at de selv er skyld i volden, ikke har fortjent bedre og i øvrigt ikke ville kunne finde en bedre kæreste (Frederiksen m.fl. 2008).

KVINDERNES HÅNDTERING AF STIGMATISERENDE KÆRESTEVOLDSERFARINGER

I det foregående afsnit har vi set, hvordan kvinderne oplever en social kategorisering af ”voldsramte kvinder”, og denne oplevelse har konsekvenser for kvindernes håndtering af deres kærestevoldserfaringer. Bortset fra en enkelt kvinde nemlig Mona, der gør forholdet forbi første gang, hun udsættes for kærestevold, er tendensen i mit materiale, at kvinderne forsøger at skjule volden, mens de er i forholdet og ofte også i en eller anden udstrækning efter forholdets ophør. En central tematik er derfor kvindernes forskellige håndteringsstrategier af kærestevolden som et stigma. Dette er emnet for artiklens anden tematisering.

At have været udsat for vold opleves af størstedelen af de kvinder, jeg har talt med som et stigma. Et stigma kan ifølge den canadiske mikrosociolog Erving Goffman defineres som en oplevelse af en brist i deres karakter i kraft af en uoverensstemmelse mellem den tilsyneladende sociale identitet og den faktiske sociale identitet. Den tilsynela-

dende sociale identitet er den karakterisering og kategorisering, vi foretager helt automatisk første gang vi møder en person. Den faktiske sociale identitet er de egenskaber, karaktertræk og aspekter som personens identitet faktisk indeholder (Goffman 1963, 12). Når en kvinde lever i eller har været i en voldelig kæresterelation kan dette således betragtes som et stigma, idet en voldelig kæresterelation netop udgør aspekter ved kvindens faktiske identitet forskellig fra, hvordan andre vil karakterisere hende (fx som ung kvinde, studerende, byboer etc.), når de møder hende første gang. Termen stigma refererer til en egenskab eller aspekt ved personen, der er dybt miskrediterende, men pointen i Goffmans forståelse er, at et aspekt, der for en person er miskrediterende, ikke nødvendigvis er det for en anden person.

"A stigma, then, is really a special kind of relationship between attribute and stereotype, although I don't propose to continue to say so, in part because there are important attributes that almost everywhere in our society are discrediting." (Goffman 1963, 14)

Nogle aspekter er imidlertid miskrediterende i de fleste sociale sammenhænge i et moderne vestligt samfund. Det gælder eksempelvis hjemløshed, stofmisbrug, kriminalitet, voldshandlinger såvel som at have været udsat for vold af sin kæreste/partner. Mange af kvinderne oplever i overensstemmelse hermed den voldelige kæresterelation som udtryk for en karaktermæssig fejl hos dem selv og en brist ved deres personlighed. Selvom de ikke længere lever i en voldelig kæresterelation kan de alligevel opleve stigmatisering, enten fordi de blev i forholdet efter første voldsepisode og således ikke fik sagt fra og sat en absolut stopper for volden, eller blot fordi de kunne falde for en voldelig kæreste og i det hele taget fik indledt en kæresterelation til en mand, der behandlede dem dårligt. I en undersøgelse af kærestevold i Danmark påpeges det, at de unge ofte vil opfatte kærestevalg som noget, der afspejler egen person, og derfor frygter de unge, at andre vil synes de selv er skyld i volden, da de har valgt en dårlig kæreste (Frederiksen m.fl. 2008, 74). Dette skal ses i relation til, hvordan kvinderne påtager sig ansvar og skyld for kærestevolden. For de unge kvinder udsat for kærestevold bliver stigmaet et centralt identitetsaspekt, der kan medføre en grundlæggende skam og usikkerhed om, hvordan hun vil blive modtaget og responderet på af andre. At have været i en voldelig kæresterelation

rykker således ved kvindernes egen selvforståelse som stærke og handlekraftige kvinder, så kvindernes oplevelse af et stigma består i den voldelige kæresterelation i sig selv, men i særlig grad i at have været i et voldeligt kæresteforhold gennem længere tid. Stigmaet kan således være anledning til en generel usikkerhed og angst for omverdenens fordømmelse.

Mona er her undtagelsen, der bekræfter denne tendens, idet hun nægter at anskue egne kæresterelationer med vold som et stigma og modsætter sig bevidst tendensen til tabuiseringen. Hun nægter ganske enkelt, at hendes oplevelser skal være tabubelagte. Mona er i begyndelsen af tyverne og hendes kæresterelation varede fire-fem måneder, inden hendes kæreste agerede med vold. Mona vælger herefter at gøre forholdet forbi og er desuden relativ åben om sin oplevelse af kærestevold både i forhold til sin mor og sin gode veninde. Desuden opsøger hun hjælp til at få bearbejdet oplevelserne via samtaler med en rådgiver på et krisecenter. Mona er i sit brud meget determineret. Der er tilsyneladende ikke tvivl i hendes sind, og hun ved, at bruddet er definitivt. Denne indstilling og umiddelbare afstandstagen synes at være medvirkende til, at det falder Mona så naturligt at være åben om det, der er sket. Hun føler sig ikke ansvarlig og tager ikke skylden på sig. Helt grundlæggende mener hun, at hun ikke behøver at skamme sig over kærestevolden, da hun ikke har gjort noget forkert. Det, at hun kunne indlede et forhold til en kæreste, der behandlede hende så dårligt, rækker dog alligevel ved hendes eget selvbillede – men ikke mere, end at hun godt hjulpet af sin tætte og støttende relation til sin mor og en god veninde får opsøgt noget hjælp.

At få brudt hurtigt efter første overgreb og voldsepisode er som nævnt ikke det almindelige mønster for de unge kvinder, og der er langt mellem de kvinder, der vælger en så åben strategi. De øvrige kvinder, jeg har talt med, bliver eller vender tilbage til deres kæresterelation, efter den første voldsepisode. Herefter opleves kærestevoldserfaringerne som et stigma og typisk også efter, de har brudt med den voldelige kæreste. Goffman har skrevet om, hvordan mennesker agerer for at undgå en afsløring af deres stigma. Han forklarer, hvordan den potentielt miskrediterede tilstræber at skjule sit stigma i de daglige møder med andre via "passering" det vil sige via en særlig håndtering af de skjulte og miskrediterende informationer om selvet (Goffman 1963, 92 ff.). Udover den åbne strategi, som er beskrivende for Monas håndtering,

sondrer han mellem tre mere lukkede strategier for at passere. (Goffman 1963, 113-128). I sammenhæng med de unge kvinders håndtering af kærestevold, vil vi fokusere på den lukkede strategi. Den går ud på at enhver information, der kan medføre stigmatisering holdes tilbage. Denne strategi vil blive omtalt som *tabuiseringsstrategien*, da den netop kan anskues som en form for tabuisering med forsøg på hemmeligholdelse og lukkethed om stigmaet.

Malenes strategi er en kobling af tabuiseringsstrategien i form af total hemmeligholdelse og en strategi, hvor nogle få tætte veninder indvies. For Marlene er det eksempelvis alt for skamfuldt at melde åbent ud om, hvor slemt og voldsomt det egentlig havde været. Hun valgte at lægge låg på og klare problemerne selv i angst for at møde andres fordomme og føle sig nedbrudt af andres sociale kategorisering. Hun forklarer, at hun valgte en lukket strategi, da hun ønskede selv at bearbejde kærestevoldserfaringerne. Hun forsøgte at rette energien ud ad og engagere sig i positive aktiviteter sammen med andre. Hun havde altid spillet i et

band og sammenholdet i bandet og deres aktiviteter fungerede indirekte som terapi og behandling af hendes depression.

”... som sagt så har jeg ikke fortalt det til særligt mange, fordi jeg ser mig selv som lidt af et stolt menneske, og det er ikke fordi jeg skammer mig. I starten jo. Men nu er det mere sådan (...) jeg vil ikke have, at omverdenen ser, at jeg knækker, så kan de nærmeste se det, de nærmeste kan samle mig op, men jeg vil ikke fremstå som svag, fordi jeg har sådan en eller anden idé om, at hvis jeg lader ham ødelægge mit liv, jamen så har jeg ladet ham vinde.”

Samtidig med at hun vælger en mere lukket strategi, understreger hun, at det er uhyre vigtigt, at et voldeligt forhold ikke er tabubelagt, og jeg får det indtryk, at det, at Marlene oplevede det at være voldsramt som et tabubelagt emne, var medvirkende til, at hun selv valgte en forholdsvis lukket strategi, hvor mindre tabuisering ville have gjort det nemmere at være åben om sine egne oplevelser. Hermed fremstår hendes fortælling som en

illustration af, hvor stor betydning risikoen for negativ bedømmelse og stigmatisering kan have for kvindernes handlinger i en voldelig kæresterelation og håndteringen af erfaringerne efterfølgende. Om hun havde haft det bedre ved at have snakket mere åbent om sine oplevelser er vanskeligt at vurdere, men hun siger, at hun tror de fleste har brug for at snakke mere om oplevelserne og få det bearbejdet. Samtidig understreger hun:

”Jeg tror ikke altid på, at man kan snakke sig ud af problemerne. Det hjælper til at bearbejde nogle ting, men jeg tror bare den vigtigste proces, det er at få det så meget på afstand som overhovedet muligt, sådan at man glemmer det lidt egentlig.”

Marlenes lukkethed skal sikkert ses på grundlag af en række forskellige faktorer. For det første havde Marlene vanskeligt ved helt at anerkende, at der var tale om vold, når hun blev holdt fast, løftet op i kæben eller kæresten tog kvælertag. Han havde ikke slået hende direkte med hænderne, og derfor varede det længe, inden hun rubricerede overgrebene som vold. Dertil kommer det mønster, som er gennemgående for kvinderne nemlig det, at den fysiske vold sker i forlængelse af en psykisk vold og verbal nedgørelse. I modsætning til Mona, der oplevede det voldelige overgreb meget voldsomt, selvom der havde været ansatser til vold tidligere, fortæller Marlene i lighed med de øvrige kvinder om, hvordan volden langsomt bliver værre og værre, og hvor det først efterhånden går op for dem, at de mere uskyldige puf, skub og trusler har udviklet sig til langt mere voldsomme overgreb. Desuden havde Marlene tilegnet sig sociale normer fra sin familie om dels ikke at give op, hvis der opstår problemer, dels om ikke at ”pive” over små ting og søge hjælp, men derimod at klare problemerne. Og sidst men ikke mindst tog Marlene generelt afstand fra en social kategori som voldsramt kvinde og kunne ikke identificere sig hermed.

FORHANDLING OM IDENTITET OG DEFINITION AF DEN SOCIALE VIRKELIGHED

Hvis kvinderne oplever sig stigmatiseret i kraft af deres kæresteerfaringer vil dette typisk influere på deres forhandlingsposition i relation til andre, hvor kvindernes identitet skabes og er til forhandling i deres sociale møder. Det gælder både i de sociale møder de fortæller om og i selve interviewet, som allerede omtalt. Disse identitetsskabende processer vil ofte foregå som upåagtede forhandlinger i inter-

aktionen. Jeg anskuer således identitet som noget, der hele tiden skabes og forhandles mellem mennesker og ikke som fikserede slutprodukter (Gergen 2005, 217-242), og denne skabelse og forhandling om identiteten sker i sammenhæng med forhandlingen om forståelsen af den sociale virkelighed (Søndergaard 2000). Forståelsen af disse forhandlinger har sin oprindelse i Goffmans interaktionisme og i social konstruktivismen (Goffman 1959, Goffman 1963, Burr 2004). På grundlag af Goffmans dramaturgiske identitetsforståelse kan vi argumentere for, at det ikke er muligt ikke at udtrykke noget (Goffman 1963). Pointen er, ”at ingen kan undlade at udtrykke noget, ingen kan melde sig ud af forhandlingerne” (Søndergaard 2000, 35). At tale om forhandling kan afstedkomme kritik, da det efterlader et indtryk af bevidste og strategiske handlinger. En lignende kritik kan rettes mod begrebet om håndtering jf. ovenfor, hvor jeg skriver om kvindernes håndtering af stigmatisering. Begreberne skal imidlertid ikke forstås som bevidste og kalkulerede fra kvindernes side. Forhandlingerne om forståelse af et hændelsesforløb fx af en konflikt, kan være reflekteret og anvendes strategisk og bevidst men vil typisk være upåagtede, ureflekterede og personligt indforståede. Både identitets- og meningsskabelse foregår på den måde som en fortsat proces og forhandling mellem mennesker.

I belystningen af kvindernes forhandling om identitet og definition af den sociale virkelighed vil jeg tage udgangspunkt i Tanjas fortælling om en voldtægt. Tanja indledte sit første kæresteforhold, da hun var 17 år, og det blev afsluttet efter kærestens voldtægt. For Tanja fik denne kæresterelation alvorlige og langstrakte konsekvenser, da hun oplevede det vanskeligt at komme igennem med egen virkelighedsdefinition og identitetsforståelse.

Det overgreb, Tanja havde været udsat for, svarede ikke til hendes egne billeder af en voldtægt, som var noget langt mere fysisk voldeligt. Tanja vidste heller ikke, at man kunne blive voldtægtet af sin kæreste. Hun siger blandt andet:

”Jeg vidste jo godt, hvad det føltes som, men det var ikke en betegnelse, som jeg havde lyst til at identificere mig med.”

Lige som de øvrige kvinder tog afstand og ikke kunne identificere sig med den sociale kategorisering af voldsramte kvinder, tog Tanja afstand fra og kunne ikke identificere sig med en social kategorisering som voldtægtsoffer. Hun udtaler på et tidspunkt i interviewet:

”... jeg ville ikke kunne se i mine venners øjne og så se, at de så en skrøbelig. (...) jeg havde altid set mig selv som en stærk person.”

Tanja forklarer, at det værste ikke var det seksuelle overgreb, selvom det gjorde meget ondt, fordi hun var så anspændt. Det værste var efterspillet, hvor hendes ekskæreste forsøgte at vende det helt om, så det var Tanja, der havde gjort noget galt. Udover at skulle forholde sig til og bearbejde selve overgrebet, var det efterfølgende en lang og sej kamp for Tanja at fastholde sin egen oplevelse og definition af, det der var sket og at genvinde kontakten til sin egen krop. Hun beskriver oplevelsen af selve overgrebet og konsekvenserne således:

”... og så gik klappen lidt ned for mig, så ... det var sådan en følelse af, at jeg kravlede ud af min egen krop, og så så jeg det lidt udefra (...) Der gik et par år, før jeg kom ind igen.”

Tanja havde ingen kæresteerfaringer forinden. I samtalerne med kæresten efter voldtægten kom hun derfor til at tvivle på sin egen oplevelse og definition af situationen. Hun forklarer:

”Han havde jo ret, når han sagde, at jeg ikke vidste noget om mænd seksuelt endnu, at det bare var sådan, at mænd havde sådan et tryk, de bare skulle af med, at han ikke kunne gøre for det, men det var bare lige hormonerne, der tog over, altså alle mulige mærkelige dumme undskyldninger ...”

I denne konstruktion og stereotypificering af kønnenes seksualitet indgår der dels en forståelse af, at mænd undertiden mister kontrollen over denne stærke seksualdrift, dels at kvinder, der tiltrækker sig mænds seksuelle interesse, også selv er skyld i eventuelle problemer. Det er en fremstilling, der til trods for det moderne samfunds udbredelse af kønnenes ligestilling, alligevel har overlevet i generationer og ofte anvendes i forbindelse med voldtægtsager, når mænds overgreb skal forsvares og legitimeres juridisk og i mediebilledet (Smart & Smart 1978 i Jamieson 1998). Det er denne konstruktion, som Tanjas kæreste henviser til, når han siger til hende, at hun tydeligvis ikke kender til mænds seksuelle behov. Det er ligeledes denne konstruktion, der gør det så vanskeligt for Tanja efterfølgende at være åben om overgrebet og få oplevelsen bearbejdet. Måske var det hende, der var noget i vejen med, og ham, der havde ret i sin definition af situationen.

Væsentligt i Tanjas fortælling er hendes påpejning af, at det, der har været det største problem,

netop handlede om denne fortolkning af situationen og ikke selve det fysiske overgreb. Overgrebet gjorde ondt, men når det får et så langt efterspil, handler det primært om det symbolske i overgrebet, der ligger i, at hun ikke kunne fastholde og stå ved sin egen fortolkning og definition af virkeligheden. I kraft af denne tvivl kom overgrebet til at få vidtrækkende konsekvenser i forhold til Tanjas identitetsskabelse. Tanja forskansede sig med lek-tier og under dække af at skulle læse til eksamen, lukkede hun af for omverdenen og valgte en tabuiseringsstrategi.

”Jeg vidste på en måde godt, at det ikke var min fejl, men det var alligevel sådan en følelse af, at det blev det til efterfølgende, og det var også grunden til, at jeg ikke snakkede med nogen om det. Det var simpelthen, fordi jeg begyndte at blive i tvivl bagefter, om det var ham, eller det bare var mig, der var hysterisk, og om det var normalt.”

Tanja var 17 år, da det skete, og i fuld gang med at løsrive sig fra forældrene og skabe sin egen identitet. Hendes forståelse af sig selv som en stærk person, der vil ud i verden og udrette noget, var uforenelig med overgrebet. Overgrebet skabte ikke alene tvivl om hendes egen dømmekraft og situationsdefinition, det havde også ubærlige konsekvenser at være åben om det, da Tanja frygtede, at andre skulle se hende som et voldtægtsoffer. I hendes forestilling om andres syn på hende som offer trækker hun på en stereotypificering af et voldtægtsoffer. Men sådanne imaginære forestillinger er vanskelige at frigøre sig fra, da hun i kraft af benægtelsen ikke får lejlighed til at tage kampen op med andres eventuelle stereotypificering. Forløbet bliver således temmelig langstrakt og får store konsekvenser for de efterfølgende par år, indtil hun bryder sammen.

For Tanja har der været mange grunde til ikke at ville tale om oplevelsen. Udover det umiddelbare chok har der været en manglende lyst til at identificere sig med den sociale kategorisering som voldtægtsoffer. Men i kraft af tabuiseringsstrategien kom voldtægten i følge Tanja til at indtage en meget dominerende plads i årene efter, og det tog flere år, før hun var klar til at modtage hjælp. Efterfølgende har hun reflekteret meget over hændelsens betydning, og hvorfor den kom til at fylde så meget for hende. Hun vurderer, at hun ikke kunne forlige sig og identificere sig med den sociale kategorisering som voldtægtsoffer på grund af hendes forestillinger om andres syn på hende som værende skrøbelig.

”... jeg ved også bare selv, hvad man tænker, når man hører om nogen, der er blevet voldtaget, så tænker man lidt offer, og man tænker lidt: du må være meget skrøbelig...”

Tanjas fortælling er således en illustration af de psykiske og sociale problemer, der kan være forbundet med en seksuel krænkelse. For hende bliver voldtægten en ”anti-hændelse”. Det vil sige en oplevelse, der ikke fuldt ud kan udtrykkes verbalt og derfor ikke kan formidles til andre. (Salkvist 2006, 51). Selvom hun føler det som et alvorligt overgreb, varer det lang tid, inden hun er parat til at kalde det voldtægt, da denne betegnelse er forbundet med en offerliggørelse, hun ikke ønsker at identificere sig med. Tanjas fortælling handler således både om hendes spirende seksualitet, hendes forhold til sin egen krop og langsomme generobring af både egen seksualitet, krop og identitet efter en langstrakt periode, hvor hun oplevede sig som en zombie.

AFRUNDING

I artiklen tydeliggøres det, hvordan kvindernes oplevelse af social kategorisering er med til at fastholde dem i en voldelig kæresterelation. For det første kan de ikke identificere sig med den sociale kategorisering som voldsramt kvinde, som de møder hos omverdenen fx hos deres egne forældre. Paradoksalt nok kan forældrene herved medvirke til en tabuisering af kærestevold, der bevirker at kvinderne fastholdes i relationen. For det andet påtager kvinderne sig typisk et medansvar, da de selv har valgt deres voldelige kæreste. De ønsker ikke at fralægge sig ansvaret for egne handlinger, da en sådan fralæggelse omvendt opleves som identisk med at være et offer. For det tredje bagatelliserer kvinderne volden, og har vanskeligt ved at anerkende, at der er tale om vold, og det gælder både den fysiske, psykiske og seksuelle vold. Kvindernes oplevelse af social kategorisering betyder, at de vælger en tabuiseringsstrategi i håndteringen af deres kærestevoldserfaringer, med mindre de lige som en enkelt kvinde i min undersøgelse bryder kæresterelationen efter den første voldsepisode.

Kvindernes oplevelse af social kategorisering og stigmatisering har desuden store konsekvenser for deres skabelse af identitet. I artiklens sidste tematisering skitseres det, hvordan Tanja kæmpede en kamp om definitionen af en situation som voldtægt. Det seksuelle overgreb fik hermed også karakter af et symbolsk overgreb med omfattende

konsekvenser for hendes menings- og identitets-skabelse. Denne kamp er også til stede hos de øvrige kvinder udsat for fysisk og psykisk vold, hvor kærestens psykiske nedbrydning af kvinden i samspil med en social kategorisering af voldsramte kvinder kan ses som udtryk for, at det bliver mere og mere vanskeligt for kvinden at fastholde sine egne oplevelser og virkelighedsdefinitioner. Den sociale kategorisering er her medvirkende til og understøtter en generel tabuisering, der har konsekvenser for kvindernes håndtering af deres kærestevoldserfaringer også efter de er kommet ud af forholdet. Det har omfattende konsekvenser for kvindens oplevelse af sine forhandlinger om egen identitet i mødet med andre og vil typisk være medvirkende til at fastholde hende i den voldelige kæresterelation.

NOTER:

1. Artiklen er skrevet på baggrund af en kvalitativ undersøgelse af kærestevold, der er formidlet i bogen med samme titel som artiklen nemlig: ”Det sker ikke for mig”, men med undertitlen: ”Unge kvinders fortællinger om kærestevold”, der udkommer på Dansk Psykologisk Forlag 2013.
2. Mænds vold mod kvinder er hyppigere forekommen end kvinders vold mod mænd i nære relationer, og det er således også denne vold, der traditionelt er blevet betragtet som et socialt problem, der har været i forskningens søgelys (Williams & Frieze 2010).
3. Denne aldersmæssige afgrænsning er i overensstemmelse med Plauborg, R., Bindesbøl Holm Johansen, K. & Helweg-Larsen, K. (2012). *Kærestevold i Danmark. En undersøgelse af omfang, karakter og konsekvenser af volden blandt unge og udviklingen 2007-2011*. Syddansk Universitet. Statens Institut for Folkesundhed og Nina Maria Schüt, Maria Louise Frederiksen & Karin Helweg-Larsens undersøgelse: *Unge og kærestevold i Danmark. En landsdækkende undersøgelse af omfang, karakter og følger af vold blandt 16-24 årige med fokus på vold i kæresteforhold*, der udkom i henholdsvis 2012 og 2008. Udover disse to undersøgelser er der stort set ikke lavet undersøgelser af kærestevold i en dansk sammenhæng.
4. Denne dyst blev afsluttet med en opvisningskamp i København den 8. marts 2012, hvor overskuddet herfra gik til landets kvindekrisecentre, og de to sportsstjerner indspillede desuden en video, hvor de opfordrer til at bekæmpe kærestevold.
5. Katrines fortælling om sine kærestevoldserfaringer indgår i kapitel fem i bogen: Inger Glavind Bo (2013): ”Det sker ikke for mig. Unge kvinders fortællinger om kærestevold”. Dansk Psykologisk Forlag.

LITTERATUR:

- Arendt, H. (1998). *The Human Condition*. Chicago, IL: Chicago University Press. (Org. publ. 1958).
- Antoft, R. & Thomsen, T.L. (2005). Når livsfortællinger bliver en sociologisk metode. I: Jacobsen, M. Hviid, Kristensen, S. & Prieur, A. (red.) (2005): *Liv, fortælling, tekst. Strejftog i kvalitativ sociologi*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag.
- Bruner, J. (1986). *Actual Minds, Possible Worlds*. Cambridge & London: Harvard University Press.
- Bruner, J. (2004). *At fortælle historier i juraen, i litteraturen og i livet*. København: Alinea.
- Bruner, J. (1999): *Mening i handling*. Aarhus: Klim.
- Burr, V. (2004). *Social Constructionism*. London & New York: Routledge.
- Dannerskiold-Samsøe, S.; Mørck, Y. & Sørensen, B.W. (2011). *Vold mod kvinder i etniske minoritetsfamilier*. Frederiksberg: Frydenlund.
- Gergen, K.J. (1994/2008). *Virkelighed og relationer*. København: Dansk Psykologisk Forlag.
- Giddens, A. (1999). *Modernitet og selvidentitet*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Goffman, E. (1963). *Stigma. Notes on the Management of Spoiled Identity*. New Jersey: Penguin Books.
- Goffman, E. (1959/1974). *Vore rollespil i hverdagen*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Helweg-Larsen, K. & Frederiksen, M.L. (2007). *Mænds vold mod kvinder*. Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet.
- Henriksen, K.H., Christensen, R.A. & Bak, P.C. (2010). „Jamen jeg elsker dig jo“. *En kvalitativ undersøgelse af voldsramte kvinder, hvis partnere er i behandling hos Dialog Mod Vold*. Bachelorprojekt, sociologi, Københavns Universitet.
- Horsdal, M. (1999). *Livets fortællinger – en bog om livshistorier og identitet*. København: Borgen.
- Horsdal, M. (2012). *Telling Lives. Exploring Dimensions of Narratives*. London & New York: Routledge.
- Hydén, M. (2005). „I must have been an idiot to let it go on: Agency and positioning in battered women's narratives of leaving“. I: *Feminism & Psychology* (Vol. 15 (2)), pp. 169-188).
- Jamieson, L. (1998). *Intimacy. Personal Relationships in Modern Societies*. Cambridge & MA: Polity Press.
- Jenkins, R. (2006). *Social Identitet*. Aarhus: Academica.
- Jensen, V.L. & Nielsen, S.L. (2005). *Når vold er hverdag – en undersøgelse af mænds vold mod kvinder i nære relationer*. Videns og Formidlingscenter for socialt udsatte og Landsorganisationen af kvindekrisecentre.
- Kvale, S. (1996). *Interviews. An Introduction to Qualitative Research Interviewing*. Sage Publications.
- Lawler, S. (2008). *Identity. Sociological Perspectives*. Cambridge & Malden: Polity Press.
- Lundgren, E. (2001). *Våldets normaliseringsproces – Två parter – två strategier*. Stockholm: ROKS.
- Mishler, E.G. (1986). *Research Interviewing. Context and Narrative*. Massachusetts & England: Harvard University Press.
- Mishler, E.G. (2004). *Storylines. Craftartists Narratives of Identity*. Massachusetts & England: Harvard University Press.
- Munkholm, H. & Søndergaard, P.S. (2006). *I Kærlighedens vold. Om mænds jalousi og vold mod kvinder*. Aarhus: Dokumentas.
- Pécseli, B. (red.) (1996). *Kultur og pædagogik*. København: Munksgaard.
- Plauborg, R., Bindsbøl Holm Johansen, K. & Helweg-Larsen, K. (2012). *Kærestevold i Danmark. En undersøgelse af omfang, karakter og konsekvenser af volden blandt unge og udviklingen 2007-2011*. Syddansk Universitet. Statens Institut for Folkesundhed.
- Plummer, K. (1995). *Telling Sexual Stories. Power, Change and Social Worlds*. London & New York: Routledge.
- Prus, Robert C. (1978): From Barrooms to bedrooms. Toward a Theory of Interpersonal Violence. I: Beyer Gammon, M.A. (ed.) *Violence in Canada* (pp. 51-73). Toronto: Methuen.
- Salkvist, R. (2006). Når det utænkelige sker – om sociale følger af voldtægt og voldtægtsforsøg. I: *Psykologisk set* (Vol. 23, No. 62, pp. 20-30).
- Schütt, N.M., Frederiksen, M.L. & Helweg-Larsen, K. (2008). *Unge og kærestevold i Danmark. En landsdækkende undersøgelse af omfang, karakter og følger af vold blandt 16-24-årige med fokus på vold i kæresteforhold*. København: Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet, Minister for Ligestilling.
- Søndergaard, D.M. (2000). *Tegnet på kroppen. Køn: Koder og konstruktioner. Blandt unge voksne i academia*. Københavns Universitet. Museum Tusulanums Forlag.
- Thomas, W.I. & Znaniecki, F. (1927). *The Polish Peasant in Europe and America*. Boston: R.G. Badger.
- Williams & Frieze (2010). *Heterosexual Men's Self-reported Experiences of being Targets of Intimate Partner Violence*. Afhandling præsenteret ved The Graduate Faculty of The University of Akron.

Inger Glavind Bo er lektor ved Institut for Sociologi og Socialt Arbejde, Aalborg Universitet.